

Stræderne

i København

Direktøren
for det danske vejr
Kofoeds kælder
Betalingsringen
Forfatteren Kirsten Hammann

Årgang 14 - SEPTEMBER - 2011

actors' antiques

- franske antikviteter

PROVENCE STAGER - MADONNAER - PRISMELYSEKRONER
CHAMPAGNEGLAS - FABRIKSLAMPER - FABRIKSMØBLER

KNABROSTRÆDE 5 - DK 1210 K.
www.actorsantiques.dk

Tlf. 20 94 74 92 - mail@actorsantiques.dk

Hos Dorte

Knabrostræde 6 · 1210 København K
Tlf. 3315 9777 · www.hosdorte.dk

Asger Jørn
Henry Heerup
Lise Blaarberg
Christian Tangø
Alice Hansen
Kamilla Lynggaard
Jens Galschiøt
Tina Sonnichsen
M.fl.

Sofiegade 4
DK-1418 København K
Tlf. 32 96 95 15
arne@galeriehelth.dk
www.galeriehelth.dk

Abonner på STRÆDERNE og få bladet til døren.
Pris 360,- kr. for et år, 11 numre (uden for København + porto).

Stræderne i KØBENHAVN

Udgivet af:

VK-Gruppen-Stræderne

Badstuestræde 15

1209 Kbh. K.

Tlf. 33 15 56 66

SE: 18197332

www.straederne.dk

kbh@straederne.dk

Ansvarshavende redaktør:

Henrik Ploug (FAF og DBA)

Redaktionelle medarbejdere:

Connie P. Christensen (Kommunikation og Sprog)

Per Stisen

Research: Lone Luna Kelstrup

Annoncer:

Per Stisen

Lay-out og opsætning:

Kirstine Ploug (DJ)

Fotografer:

Thomas Trane (DJ)

Kirstine Ploug (DJ)

Forside foto:

Kirstine Ploug (DJ)

Trykkeri: Sangill Bogtrykkeri

Oplag: 6000

Indhold:

Side : 3-6 :DMIs direktør

Side 7 - 8: Kofoeds Kælder

Side 9 : Betalingsringen

Side 10 -11 : Park og Natur i København

Side 12 : Det Norske Selskab i København

Side 13 : Sven Okkels tegner byen

Side 14-17 : Forfatteren Kirsten Hammann

Side 18-19: Vandet kom til byen

Side 20 : Skuespiller og antikforretning

Side 21 : Carlsberg fylder 200 år og fejres på Cafe Sorgenfri

Side 22-23 : Frederiksstadens glemte gade

Side 24 : Nyt fra annoncørerne

Side 25 : Strædernes arrangementer

Side 26 - 27 : En god mad idé

Abonner på STRÆDERNE og få bladet til døren.
Pris 360,- kr. for et år, 11 numre (uden for centrum + porto).

Interviewer: Connie Christensen
Foto: Henrik Ploug (FAF og DBA)

DIREKTØR FOR DET DANSKE VEJR

Direktør for DMI Lars P. Prahm i vejrcentret på Lyngbyvej.

Danmarks Meteorologiske Institut, DMI, har i mange år leveret vejrudsigter til danskere på job eller på ferie, til lands, til vands og i luften.

Instituttet ligger på Lyngbyvej, og her har vi været på besøg hos Lars Prahm, der har været direktør for DMI siden 1987 og sideløbende i en årrække også har varetaget en international opgave som generaldirektør i en europæisk organisation EUMETSAT, som er den europæiske, meteorologiske satellitorganisation.

Hvad er DMI for en størrelse?

"DMI er det nationale, meteorologiske institut, dvs. at vi har det nationale ansvar for Danmarks og Færøernes vejr- og klimabetjening samt betjening af informationer om havet. Vi varetager vejr-, klima- og havinformation for Rigsfællesskabet Danmark og Grønland og for Færøerne for så vidt angår luftfarten. Den

information, vi indsamler, skal benyttes i samfundet af de enkelte borgere, virksomheder

og offentlige myndigheder, i det hele taget alle, der har behov for vejr-, klima- og

DMI's opgave er at sikre menneskeliv og værdier

havinformation. Vi skal yde den information for at sikre menneskeliv og undgå skader på mennesker i forbindelse med f.eks. farligt vejr, og for at undgå materielle skader på de værdier,

vi har i landet, så som ejendomme, veje, broer og luftfartsmateriel. Altså i det hele taget sikre menneskeliv, værdier og en optimal økonomisk planlægning af aktiviteter i landet, både private og erhvervsmæssige. Vores mission og vision er, at vi løbende vil forbedre informationen til brugerne og kunderne; den information baserer vi på den bedst mulige teknologi og videnskab inden for vores område. Informationen leveres som sagt for at sikre og også skabe værdier i samfundet, fordi vi med en optimal planlægning

DMI SIKRER DANSKERNE MED VEJRPROGNOSER

En medarbejder sidder her med flyvevejret, øverst til venstre ses kortet for dagens dugpunkttemperatur

sikrer menneskeliv og værdier, og dermed er vi med til at skabe værdier i samfundet.”

Hvor mange ansatte er der i DMI?

”Små 400. En del er ansat for offentlige midler for at sikre den offentlige betjening, men en væsentlig del er også finansieret af kommercielle indtægter, fordi vi sælger mange produkter, både her og i udlandet. En del er også finansieret via forskningskontrakter, der bevilges både her i landet og i udlandet.

DMI har en international status på topniveau, så vi kan sælge vores produkter i udlandet til udenlandske virksomheder, og vi kan sælge forskningsaktiviteter takket være det høje niveau, institutionen har.

De ydelser, vi leverer til luftfarten, betales via Trafikstyrelsen, men refunderes økonomisk fra luftfartselskaberne, hvor kilden er. Fra skibsfarten får vi også finansiering for særlige services, vi leverer på verdenshavene; vi vejleder skibene på Atlanterhavet, Stillehavet,

Det Indiske Ocean, ja på hele jordkloden har vi en service, hvor vi giver daglig vejledning til skibene mod betaling. Det er en meget populær og værd-sat service for skibsfarten og offshore-industrien. Det er det enkelte skib eller den enkelte boreplatform, der betaler for en specifik service.

DMI kører i døgndrift, og det er lidt specielt, for der er ikke mange offentlige institutioner, der kører på den måde og leverer betjening hele jordkloden rundt hele døgnet.”

Hvor mange målestationer er der i Danmark?

”Der er mange forskellige typer målesystemer; måling af vandstand, nedbør, vejr osv. Jeg vil tro, at vi totalt har ca. 350 målestationer. Vi skærer hele tiden ned på de klassiske målestationer, dels fordi vi løbende skal rationalisere, dels fordi kvaliteten af målingerne bliver bedre, så der ikke er behov for så mange traditionelle målestationer. Det nye er radarsystemer, som man kan se på DMI's hjemmeside; de viser, hvordan regnen kommer. Vi har 5 radarer installeret, og vi har systemer til at måle lyn, og begge målinger lægges ud på vores hjem-

meside, så man kan, hvor der er voldsomt vejr. Vi sælger også radar- og lynmålingerne, både TV2 og Danmarks Radio køber hos os. Så er der satellitmålingerne, som får større og større betydning for vejr, klima og hav, og det er jo netop det, jeg har arbejdet med på internationalt plan, så den erfaring kan vi drage nytte af her.”

Satellitsystemet er basis for en god vejrudsigt

Hvornår begyndte man at måle nedbør og temperatur i Danmark?

”Meteorologisk Institut blev etableret i 1872, og allerede på det tidspunkt begyndte man at foretage systematiske målinger. Der havde været tiltag til målinger langt tidligere, vi har målinger fra Napoleonskrigene og helt tilbage til Runderårns etablering i 1600-tallet. Vi har notater her fra tiden omkring englændernes bombardement af København, hvor man har noteret, at det ikke var muligt at foretage målinger i nogle dage på grund af bombardement. Der er således huller i dataserien, og det er ikke godt, for dataserien skal være ubrudt for at sikre, at der er kontinuitet i alle målinger.”

Kan man på hjemmesiden følge den kontinuitet?

”På hjemmesiden kan man få

adgang til praktisk talt al information, både information om vejret i dag og i morgen og også information tilbage i tiden. Vi har ikke fået lagt alle de ”gamle” informationer ud endnu, men vi arbejder løbende på at gøre al information tilgængelig, også tilbage i tiden. Der er initiativer i gang til at sikre endnu bedre adgang til de historiske data, men det vigtigste i opbygningen af vores hjemmeside har jo været de fremadrettede data, som er de mest benyttede. DMI's hjemmeside er til tider den mest benyttede hjemmeside i Danmark, og den mest sete offentlige hjemmeside i Norden. Så vi ligger foran vores partnere i Norden. Men vi gør også en stor indsats for at lægge så mange informationer ud som muligt, så lettilgængeligt som muligt, og vi modtager gerne gode ideer til forbedring.”

Du var lidt inde på det internationale samarbejde før omkring satellitsystemer. Der er vel i øvrigt en del internationalt samarbejde?

”Ja, vi har meget internationalt samarbejde gennem en række organisationer. Der er den globale organisation WMO, World Meteorological Organisation, som er en FN-institution for meteorologi på verdensplan. Alle lande i hele verden er

Direktør Lars P. Prahm i DMI's forhal med en vejrballon i baggrunden samt en satellit.

medlemmer af organisationen, og her koordinerer og udveksler man vejrinformationer, for vejret respekterer jo ikke landegrænser og paskontrol! Vi har også to meget stærke europæiske organisationer: den ene er EUMETSAT, den europæiske meteorologiske satellitorganisation, som varetager satellitsystemet, som er blevet det vigtigste bidrag til vores vejrudsigter. Den ligger i Darmstadt tæt ved Frankfurt, og det er meget praktisk, fordi man fra Frankfurt kan flyve til det meste af verden og nå de lande, vi samarbejder med omkring satellitsystemer. Vi har brug for observationer fra hele jordkloden for at kunne lave god vejrinformation frem i tiden. Vores 5-døgns udsigt afhænger af, at vi får observationer fra Stillehavet, fordi vejret vandrer rundt på kloden.

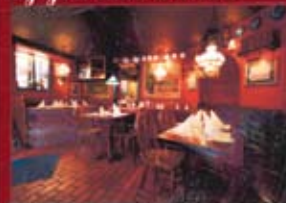
Den anden europæiske organisation hedder ECMWF, European Center for Medium-

øjeblikket et projekt med det svenske institut, hvor vi i fællesskab skal lave informationer til luftfarten, så vi ved fælles arbejde kan gennemføre besparelser. Vi er meget fokuserede på at reducere vores omkostninger og alligevel forsøge at opretholde et fint serviceniveau, og det foregår bl.a. ved det tætte internationale samarbejde.”

Range Weather Forecasts, altså det europæiske center for mellem-lange vejrprognoser. Det er et stort computersystem, hvor de regner på det globale vejr fra et par dage og op til måneder frem. Centret drives af de europæiske meteorologiske institutter i fællesskab, og det kan lave de bedste globale prognoser, som vi bruger til at lave vores Verdensvejr og vores 5- og 10-døgns prognoser. De bruges også som bidrag til vores lokale vejrudsigter, fordi de er så nøjagtige.

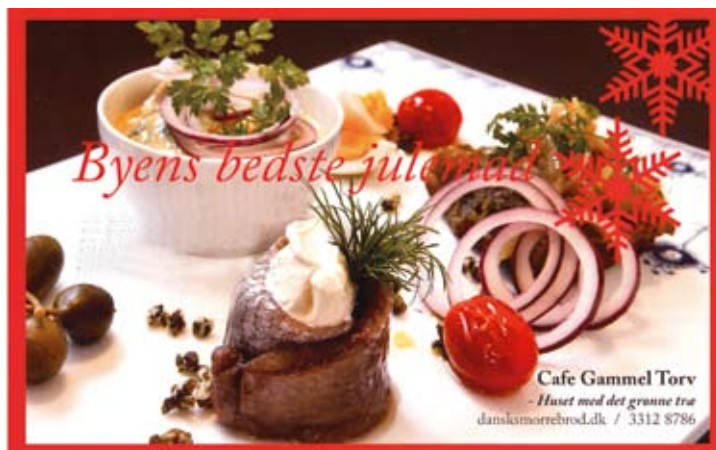
Vi har også et meget tæt nordisk samarbejde mellem institutternes direktører og det tekniske personale imellem. Vi har i

Det lille Apotek
Er stedet hvis man
ønsker hygge, nostalgi
og god dansk mad.

**frokost fra 98-
aften menu fra 98-**

Store
Kannikestræde 15
Telefon 33125606
www.
det lille apotek.dk

ÅRETS JAZZBEGIVENHED

JAZZ festival i Indre By **16.-18. september**
3 spillesteder • 16 jazzbands
40 timers swingende, klassisk jazz

Se programmet på
www.harbourjazz.dk

VEJRET FORUDSES DØGNET RUNDT

Meteorolog Carsten Damberg viser her på skærmen tyfonen ved Yokohama. Souschef for vejrtjenesten Søren E. Olufsen kigger med.

"Vi har i øjeblikket en tyfon syd for Japan, som er på vej nordover. Vores store hurdle er at få guidet skibene uden om tyfonen på den sikreste måde. Rigtig mange skibe går til Yokohama i det nordøstlige Japan, og tyfonen har kurs næsten umiddel-

bart vest for Yokohama, så der er risiko for meget kraftig vind. Problemet er dels at få rutevejledt skibene udenom, så de ikke får alt for hårdt vejr, men også at få de skibe, der ligger i havn, ud, inden tyfonen kommer, for det er sådan, at havnene giver skibene besked på at stå i beredskab til at forlade havnene, hvis vejret bliver for hårdt. Det har at gøre med, at skibene i hårdt vejr ligger og banker ind i kajen og ind i de andre skibe, som ligger der. Derfor vil havnene gerne have skibene ud i tilfælde

af hårdt vejr, og problemet er så, hvis skibene kommer for sent ud, så de bliver fanget i alt for hårdt vejr. Vores opgave er enten at rutevejlede dem uden om tyfonen, stoppe dem i havnen eller lægge dem i læ. Skibene får vores vejledning over nettet, fordi de fleste skibe i dag har internetadgang.

I tilfælde som dette med en tyfon er det sikkerheden, vi prioriterer, når vi vejleder skibene. I andre tilfælde kan det være hensyn til skibets brændstoføkonomi eller planlægning til at nå en tid, der på forhånd er bestilt i en havn. Hvis vi kan guide

skibene, så de har medvind eller kan tage en kortere rute, er der mange penge for dem at spare."

URMAGEREN
Dronningens Tværgade

Special
Iværksted for
antikke ure

Ring til os
for et
uforpligtende
tilbud!

Dronningens Tværgade 14
1302 København K
Tlf.: 4341 6218
E-mail: urmageren@live.dk

ALIDA
Marstrand
Håndlavede chokolader

Bredgade 14 - 1260 København K.
Tlf. 33 15 13 63

www.alida-marstrand.dk

Vi har også...

Udstillingssystemer
Bannere
Magnetskilte til biler
Papir til kontormaskiner
Brevpapir & kuverter
Flyers
Menukort
Skilte
Visitkort
Folie til butiksvinduer
Plakater
Julekort
Tryk på t-shirt
Prislistor

Vester Kopi
Nørregade 7 • 1165 København K • Tlf.: 33 14 58 33
Mail: noe@vesterkopi.dk • www.vesterkopi.dk

PLOUG
FOTOGRAFI

Badstuestræde 15 • 1209 Kbh. K. • Tlf. 33 15 56 66 • www.ploug-fotografi.dk • Portræt kr.1270,- • Bryllup fra kr.2150,-

Kofoeds kælder

Tekst og foto:
Steen Uffe Tommerup

Hjælp til selvhjælp i Kofoeds Kælder

Det er glade smil, der møder en på trappen kort efter klokken ni. Trappen fører ned i en kælder i en baggård med indgang på Kultorvet. Her ligger Kofoeds Kælder. En slags mødested for hjemløse og andre af de mennesker, som københavnere og andre besøgende møder i stræderne.

Stræderne har været på besøg og fået fortalt om kælderens.

Inden for døren mødes man af et stort mødebord. Bordet er lige nu tomt, men for kort tid siden dannede det rammen om en snes hjemløses snak over en kop kaffe. Kim Clement, der er daglig leder af Kofoeds Kælder, fortæller at brugerne nogle gange har brød med, men at det ikke serveres. Det gør det ikke, fordi man gerne vil være sikker på, at folk møder frem af lyst og ikke for at få et måltid mad.

Det er blot ét ud af mange principper, som Kofoeds Kælder hælder til. Kim udtrykker det med fire T'er: Ting tager tid og tillid. De hjemløse og socialt udsatte er ikke endt i deres situation hen over en dag og en nat. Bag sig har de vidt forskellige historier, men det til fælles, at de meget ofte har oplevet svigt og tillidsbrud fra det etablerede system. Et system, som med sine firkantede kasser og mange formularer ikke passer til alle mennesker, hvorfor nogle

Kælderlokalet på Kultorvet er et roligt sted for klienterne.

tabes undervejs. For dem er der sjældent noget sikkerhedsnet – medmindre de vil tilpasse sig systemet. Brugernes historie er mange gange lang og sej, og det er ikke noget, der rettes med pennestrøg og udfyldte formularer. Det tager tid, og der skal opbygges tillid.

Kofoeds Kælder er ikke et behandlingshjem eller et socialt tilbud som sådan. Den faste stab arbejder ud fra det udgangspunkt, at de er svømmelærere og ikke livreddere. Man giver hjælp til selvhjælp; også på en måde så brugerne kan hjælpe hinanden.

Kælderens er således et sted, hvor man kan mødes og få en sludder med ligesindede, og hvor der skabes kontakt indbyrdes. Kofoeds Kælder hjælper også med mange andre ting. Eksempelvis klipning og tøjvask. Tøjvask foregår dog på den måde, at brugeren afleverer det snavsede tøj og får noget andet fra et lille lager. Kan tøjet vaskes, bliver det dét og går til en anden. Ellers smides det ud. Lageret suppleres af venlige donationer. Selv helt nyt fodtøj modtager kælderens. Fodtøj er

noget af det vigtigste, når man, som mange af brugerne gør, bor på gaden. Men til tider får den hjemløse ikke lov at beholde sit fodtøj ret længe. Tyveri er et velkendt fænomen. Men ikke sådan at de hjemløse stjæler fra hinanden, men de bliver ofte bestjålet.

Livet som hjemløs er blevet vanskeligere de senere år. Den skilting, som de hjemløse og socialt udsatte før kunne tjene på gaden – eksempelvis ved at betle eller samle flasker – er så at sige taget fra dem. Ikke af systemet, men af en forrået gruppe tilrejsende, som har gjort bl.a. flaskepant til en forretning. De

danske hjemløse smides væk og mister derved en del af deres livsgrundlag. I Kofoeds Kælder vil man ikke hævde noget skidt om denne tilsyneladende organiserede indsamling og forretningsdrivelse, for de par gange kælderens har stået som afsender af de budskaber, er det gerne endt ud i repressalier over for værestedet. Kofoeds Kælder behøver da heller ikke gøre sig til sandhedsvidne for dette. Denne artikels forfatter har ved selvsyn set Sanger Søren (ham der synger Shu-Bi-Dua's Den røde tråd og Jeg er en kedelig mand – og Rod Stewards Sailin') blive 'bedt' om at forlade pladsen foran Helligåndskirken af en 'velmenende' herre med central-europæisk udseende.

Kofoeds Kælder mener da heller ikke, at de skal være talerør for en gruppe medborgere, som har

FOTOC

FOTO/C - Holbergsgade 5 - DK 1057 København K.
Telefon: 33 14 24 14 - www.fotoc.dk

Kofoeds kælder

Kim siger, at det kun er de bedst fungerende hjemløse vi ser i gadebilledet, de øvrige gemmer sig.

svært ved at tale for sig selv. Om end Kim har sine kontakter i det etablerede system og bruger dette netværk, ser værestedet sin opgave som langt mere direkte og praktisk.

Min første kontakt med Kim bevidner denne praktiske og direkte tilgang. En tidlig morgen så jeg en forhutlet kvinde, der gik og talte med sig selv og råbte af nogle mennesker, hun kun selv så. Men jeg bemærkede også en mand, der fulgte hende og tog billede af hende. Nysgerrig som en journalist spurgte jeg ham, hvad han lavede. Jo, han kunne huske hende og mente at vide, hvor hun hørte til. Så nu ville han lige se, om han kunne sørge lidt for hende. Netop dette gadeplansarbejde kendetegner Kofoeds Kælder. Kim fortæller, at de hjemløse vi ser på gaden er de bedst fungerende, men at de værst tilredte ligger alene i baggårde – væk fra de andre. Vi ser dem ikke. Men det hænder, at Kim spotter dem, og han fortæller om hvordan han engang

fandt vej ind til en hjemløs, der lå i en busk og sov – alene.

Modsat socialforvaltningsarbejdere har Kim tid nok – tid nok til at skabe tillid. Han skabte over flere måneder kontakt til denne hjemløse ved først at være der, når vedkommende vågnede, senere ved at have kaffe klar, høre lidt musik etc. På den måde blev der skabt nysgerrighed og tillid, og den hjemløse blev ikke skræmt, som det ofte sker, når socialforvaltningen tager direkte kontakt, konfronterer og vil hjælpe og løse på en halv time – med mindre formularerne kan udfyldes hurtigere.

Andre måder at skabe kontakt på er bl.a. kælderens cykler. Speciallavede cykler, som mest af alt kan siges at være en kørende suppeterrin. I den blanke cylinderformede front er der varm suppe, som kan deles ud til de værdigt trængende.

Kim er ikke eneste mand på skansen – eller i kælderen. Om sig har han mange gode medarbejdere. Den første, jeg møder er Markéta, som kan en del sprog og derfor er et stort aktiv, når det kommer til at tolke og forstå. Især fordi kælderen har oplevet en øget søgning fra bl.a. Østeuropa. Da jeg var på besøg i kælderen, var der også en jurist på vej til at tage del i arbejdet. Ellers havde kælderen to i job-

træning og fire frivillige på daglig basis. Kofoeds Kælder finansieres fra Kofoeds Skole. Stedet har ligget i baggården i seks år. Kim har haft sin daglige gang i indre by i 13 år og arbejdet med denne gruppe borgere i 25.

Samlet set bistår gruppen med hjælp, som af almindelige borgere kan synes lavpraktisk. Men det som gennemsnitsborgeren ser som let, kan for nogle være svært. Gennemsnitsborgeren ville sikkert have det svært, hvis vedkommende skulle finde et sted at sove uden at have en eneste krone eller ven, der havde en sofa. Det er til gengæld ikke

så svært for den hjemløse. Lad os sige det sådan, at vi alle har evner på forskellig vis – måske formet af den nødvendighed, vores livsbetingelser har budt os.

Det er stadig tidligt på formiddagen, da jeg siger tak fordi jeg måtte komme på besøg. Dagen er stadig ung. Vaskemaskinen kører på fulde omdrejninger, og det eneste der vidner om, at 10 personer lige har badet i badeværelset på en time, er dampen. I hjørnet står et stort fuglebur. I buret kvirrer fru Kofoed lystigt. Hun har – som den eneste – sit hjem i kælderen.

Dansk frokost når det er bedst
Nyd vores fortovscafé ved kanalen
med udsigt til Christiansborg

Mødelokaler med plads til 10-20 personer.
Selskaber modtages op til 90 kuverter

Åbningstider:
Hverdage 11:30 - 19:00 Lørdag 11:30 - 16:00

Frederiksholms Kanal 18 - København K.
Telefon: 33 11 57 70 - www.kanalcafeen.dk

BETALINGSRINGEN OMKRING KØBENHAVN

Foto: Henrik Ploug (FAF&DBA)
Tekst: Connie Christensen

Stormgade onsdag den 31. august i år klokken kvart over 10, man kan ikke sige, at det er trafiktrængslen, der trykker. Seniorforsker Ole Hertel fra Danmarks Miljøundersøgelse har tidligere i år fortalt at partikelforureningen er halveret siden 2002 og Københavns egen miljøkontrol har også tidligere vist Stræderne dokumentation for at forureningen er drastisk faldende, hvilket de viste på et måleskema fra H. C. Andersens Boulevard.

For ca. 150 år siden nedlagde København sine volde og åbnede byen udadtil, efter massivt pres fra byens indbyggere og de handlende, der hver dag skulle slås med at komme ind til byen med deres varer.

Nu er vi måske på vej tilbage til en lukket by, hvor væksten går i stå, fordi hverken borgere eller handlende har råd til at betale så mange penge for at leve og eksistere i det, der skulle være en storby. Vi har tidligere (i januar) skrevet om kommunens talrige chikaner over for de erhvervsdrivende i Indre By, og dette tiltag følger sig nu til.

Forretninger med varesalg kan ikke drives uden bilkørsel; en yderligere afgift skal bæres enten af de i forvejen hårdt pressede forretninger, eller den skal væltes over på kunderne, som sikkert ikke synes, de vil betale mere for varerne. En betalingsring vil ikke trække nye forretninger til byen, tværtimod.

Masser af beboere i Københavnsområdet vil blive ramt, fordi de er nødt til at

De private P-pladser og huse tapper stat og kommunen for millioner hvert år så derfor skal der penge ind fra en betalingsring til at dække underskudet, men det kommer ikke rigtig ud i beregningen.

krydse ringen måske flere gange på en dag af hensyn til arbejde, børnepasning mm. Eller måske bare skal besøge familie på den anden side af ringen. Mange handicappede, ældre eller bare dårligt gående i almindelighed vil blive ramt på deres mobilitet og pengepung.

Nedsættelse af luftforureningen i byen er et af argumenterne for en betalingsring; men luftforureningen har netop været faldende de seneste år. Bilerne skal ud af byen, siger nogle, og erstattes af busser, som vi alle

grund af for mange passagerer. Eller fordi for mange tager cyklerne med i toget. Vi kommer altså til at få et hul på adskillige år, førend den kollektive trafik kan forventes at blive tilstrækkeligt udbygget. Mange vil dermed blive tvunget til fortsat at tage bilen, fordi en arbejdsdag ellers ikke hænger sammen. Og vil blive nødt til at betale omkring 1.000 kr. hver måned i ekstra skat.

Og så er vi måske fremme ved sagens kerne: en ekstra skat, som vi har set så mange af i de seneste år. En skat, som politikerne lover, skal bruges til et specifikt og godt formål, men som – når tingene kører i praksis – lige bliver nødt til at lukke et hul et andet sted i systemet. Lad os derfor se en udbygning af den kollektive trafik til et brugbart niveau, førend vi skal tage stilling til at betale skat for at køre ind til København. Og lad os også se, om ikke trafiksituationen bedrer sig, når de utallige vejarbejder både inde i byen og på samtlige indfaldsveje er færdiggjort.

Center for Park og Natur i København

I København er der, som i de fleste storbyer, parker og grønne områder. De har meget stor betydning for byens og borgerenes trivsel, og vi har vel ikke for mange af dem?. Mens parkerne før i tiden var områder, man spadserede i, hvis man ellers fik lov, for hvem husker ikke skiltene med teksten: "Græsset må ikke betrædes", så bliver de i dag også benyttet til solbadning, jogging, motion og megen anden fornøjelse. Fordi parkerne og de grønne områder betyder så meget, har "Stræderne" sat sig for at undersøge, om Kommunen

passer godt på dem, og ikke som i Østre Anlæg lader Statens Museum for Kunst bygge uhæmmet. Derfor opsøgte vi Jon Pape, som er chef for Center for Park og Natur under Teknik- og Miljøforvaltningen. Han har den rette baggrund for at varetage byens grønne værdier, idet han dels har en uddannelse som landskabsarkitekt, dels har arbejdet med ledelse i en del år og været chef for parkafdelingen og i en periode vicedirektør i Park og Vej, hvor han også beskæftigede sig med byrum, by- og trafikplanlægning. Som det nye er Jon Pape også blevet afløbschef. Meget aktuelt, tidens skybrud taget i betragtning. Vi spurgte: Hvad er Københavns politik i forbindelse med de grønne områder? Overordnet set er det vedtaget, at byens grønne områder ikke må blive mindre, siger Jon Pape. Man skal fastholde de grønne områder, og der må gerne blive flere. Der er vedtaget en hensigtserklæring om, at der skal plantes 100.000 træer inden 2025, og så har vi et mål om, at der skal komme dobbelt så mange besøgende i parker og grønne områder, og at de skal blive der dobbelt så længe. Vi tror på, at parkerne er nogle gode sociale mødesteder, og at det har stor betydning for folkesundheden, at folk kommer ud og bevæger sig.

Jon Pape, der er leder af Center for Park og Natur, møder vi her på Islands Brygge.

København Kommune har mange parker og store grønne områder rundt om i byen; men også Staten ejer parker og grønne områder. For eksempel er Kongens Have og Christianshavns Vold fra Torvegade og nordpå op til Nyholm statsejendom. Alligevel søger man at få etableret ny små parker, og med inspiration fra New York søger man at lave små "lommeparker" alle de steder, det kan lade sig gøre. For København, som jo er udbygget og gerne skal være en tæt og bæredygtig by, er lommeparkerne vigtige, når man også vil have en grøn by. Lige nu har Park og Natur en plan om 14

små parker, hvor Kommunen ejer arealer, som er nemme at gå til. Men ikke nok med parker, man ønsker også at skabe et system af grønne forbindelser, for spørger man københavnere om, hvad der skal til for at få dem til at gå og cykle mere, så ønsker de især en grønner by.

Aut. VVS-Installatør
Blikkenslager & Kloakmester
Sonberg, Rolf Christensen & Bent Søndergaard VVS A/S

Heimdalsgade 4
DK 2200 Kbh. K.
Tlf. 35 39 29 93 - Fax. 35 39 99 44
mail: sonberg@3blaa.dk - www.3blaa.dk

Christians Havns vold er også et område, der hører under Park og Natur.

En af de ting, der også er med til at gøre byen grønnere, er vej- og gadetræerne. Elmesygen kostede dyrt, men nye træer er blevet plantet, så vi i dag har 20.000 gadetræer. Park og Natur satser bredt, når der skal plantes nye træer, så der ikke igen opstår en situation, som da elmesygen satte ind, og vi véd, at der kommer problemer med asketræerne. Der bliver plantet rødeg nu, og der skal tages hensyn til klimaforandringerne, når nye træsorter skal vælges. Park og Natur har, som før nævnt, fået en helt ny opgave,

nemlig at tage sig af afløbsforholdene. Egentlig troede vi, at vi havde 10 år at løbe på, inden de store klimaforandringer kom, siger Jon Pape, men de er her allerede. Heldigvis har Kommunen lige fået vedtaget en klimatilpasningsplan, og med de seneste skybrud med tilhørende oversvømmelser er det en stor og alvorlig opgave, Park og Natur står med.

Der er også noget, der hedder vedligeholdelse, og spørgsmålet er så, om der afsat penge nok til den daglige drift? Man kan altid ønske sig flere penge; siger

Jon Pape, men efter de kraftige besparelser igennem de senere år, har vi faktisk nu fået noget af det tabte tilbage. Flere folk i parkerne skaber større affaldsmængder, så der bruges mange midler på renholdelse. Vi har problemer med vore 192

km parkstier. Folk cykler mere på dem nu, og også lastbiler kører engang imellem på dem, og det giver et stort slid på belægninger og bærelag, så vi må appellere til, at folk er hensynsfulde; men trods alt ser han fortrøstningsfuldt på fremtiden.

FERIE I SYDFRANKRIG -
www.trevillach.com
KOM TÆT PÅ DA VINCI MYSTERIET
Kultur, vandreture, badeferie, vælg selv din yndlingsferie med base i et fuldt moderniseret hus i Pyrenæerne, netop i området, hvor Da Vinci - mysteriet udspringer.

I en smukt beliggende landsby med udsigt til Canigou - det højeste bjerg i Pyrenæerne - udlejes vores hus med sengeplads til 7-8 personer. ½ times kørsel til Middelhavet, 20 min. til badesø.

1 uge: 2.500,-
2 uger: 4.500,-
Henv. 26 15 38 20

MALERMESTER FLEMMING JENSEN
Maler- og dekorationsværksted

MARMORERING
ÅDRING
DEKORATION
FORGYLDNING
VINDUER
MØBLER
DØRE
VÆGGE
BEKLÆDNING
LINOLIE
LIMFARVE
KIRKER
SLOTTE
BESLAG
RÅDGIVNING
PRIVATE HUSE

FLEMMING JENSENS MALERVÆRKSTED
Ny Vestergade 9 st.th. - DK 1471 København K. - Tlf. (+45) 33 14 47 43
Værkstedet, Raadvad 40, DK - 2800 Lyngby
E-mail: flemming-jensen@internet.dk - www.raadvad-malermesteren.dk

Det gode traditionelle danske smørrebrød dominerer menukortene til frokost

HUSMANN'S VINSTUE
Larsbjørnstræde 2, 1454 København K
Telefon: 33 11 58 86
www.husmannsvinstue.dk
Hverdage 11.30 - 18.00
Lørdag 12.00 - 17.00

KØBENHAVNER CAFÉEN
Badstuestræde 10, 1209 København K
Telefon: 33 32 80 81
www.kobenhavnercafeen.dk
Alle dage 11.00 - 24.00

Nyhavn i September

Pæreskuderne fra Fejø er traditionen tro i Nyhavn fra

Lørdag d. 3.sept. til søndag d. 11.sept.
Salg hver dag 10-17

I hele Fejø-ugen tryller Nyhavns mange gode kokke med Fejøfrugt, så du kan smage retter med æbler, pærer og blommer på restauranterne Velbekomme!

Husk Sildens Dag i Nyhavn
Torsdag d. 8. sept.
Mange af havnens restauranter har sild i alle mulige variationer på menuen

Copenhagen Harbour Jazz
16.-17. sept.

2 herlige dage med Øl & Jazz.

Publikum får mulighed for at smage mange forskellige bryg fra danske og udenlandske bryggerier og lytte til herlig traditionel jazz

www.nyhavn.eu

DET NORSKE SELSKAB I KØBENHAVN

Foto og tekst: Sune Hundebøl
Rådhusbiblioteket

En mindetavle i Indre By erindrer om Det norske Selskab og forfatteren Johan Herman Wessel.

Det norske Selskab blev stiftet af Ole Gierløw Meyer i 1772. I starten mødtes norske studenter og akademikere hos vinhandler Juel i Læderstræde. I 1774 flyttede selskabet sine møder til Regnegade 201 - i dag Sværtgade 7.

1770'erne og 1780'erne betegnes som selskabets guldalder. Det var perioden, hvor Johan Herman Wessel og Johan Vibe var toneangivende.

Selskabet anses for Danmark-Norges første selvorganiserede klub, i modsætning til de lærde selskaber der blev dannet ovenfra.

Det norske Selskab og den samtidige Drejers Klub udgjorde en væsentlig kulturel magtfaktor,

Tavlen er placeret mellem to vinduer i Wessels Kro, Sværtgade 7. Teksten på tavlen er: "I dette hus havde / Norske Selskab / sine lokaler / 1774-1813 / Opsat 1992 af / Norske Selskab i Oslo / i anledning af 250-året for / Johan Herman Wessels / fødsel 1742"

og i et par årtier samlede de hele Københavns litterære og kunstinteresserede intelligentsia.

Wessel

Johan Herman Wessel kom i latinskole i Christiania (Oslo) 1758. I 1761 rejste han til København og vendte ikke siden tilbage til Norge. Han læste ved Københavns universitet og erhvervede en lavere filosofisk eksamen. Johan Herman Wessel og Det

norske Selskab var i litterære sager ortodokse, med en horisont der strakte sig fra Horats til François de Voltaire. Selskabet hævdede sund sans og sikker smag og opfattede sig som den klassiske og franske æstetiks bolværk.

Det norske Selskab opløstes i 1813, samme år som Norge fik sit eget selvstændige universitet.

H. DANIELSENS EFTF. APS

KRONQUIST LÆDERSTRÆDE 11
1201 Copenhagen K
Tel. + Fax 33 13 02 74
Mail: jk@danielsensilver.dk

AMAGERTORV ØSTERGADE
LÆDERSTRÆDE
OLD FISH MARKET

ANTIQUES
GOLD
SILVER
SILVER PLATE
PORCELAIN
CHRISTMAS-PLATES
CHRISTMAS-SPOONS
SECOND-HAND GOODS

EVERYTHING
PRICE-MARKED

Soids

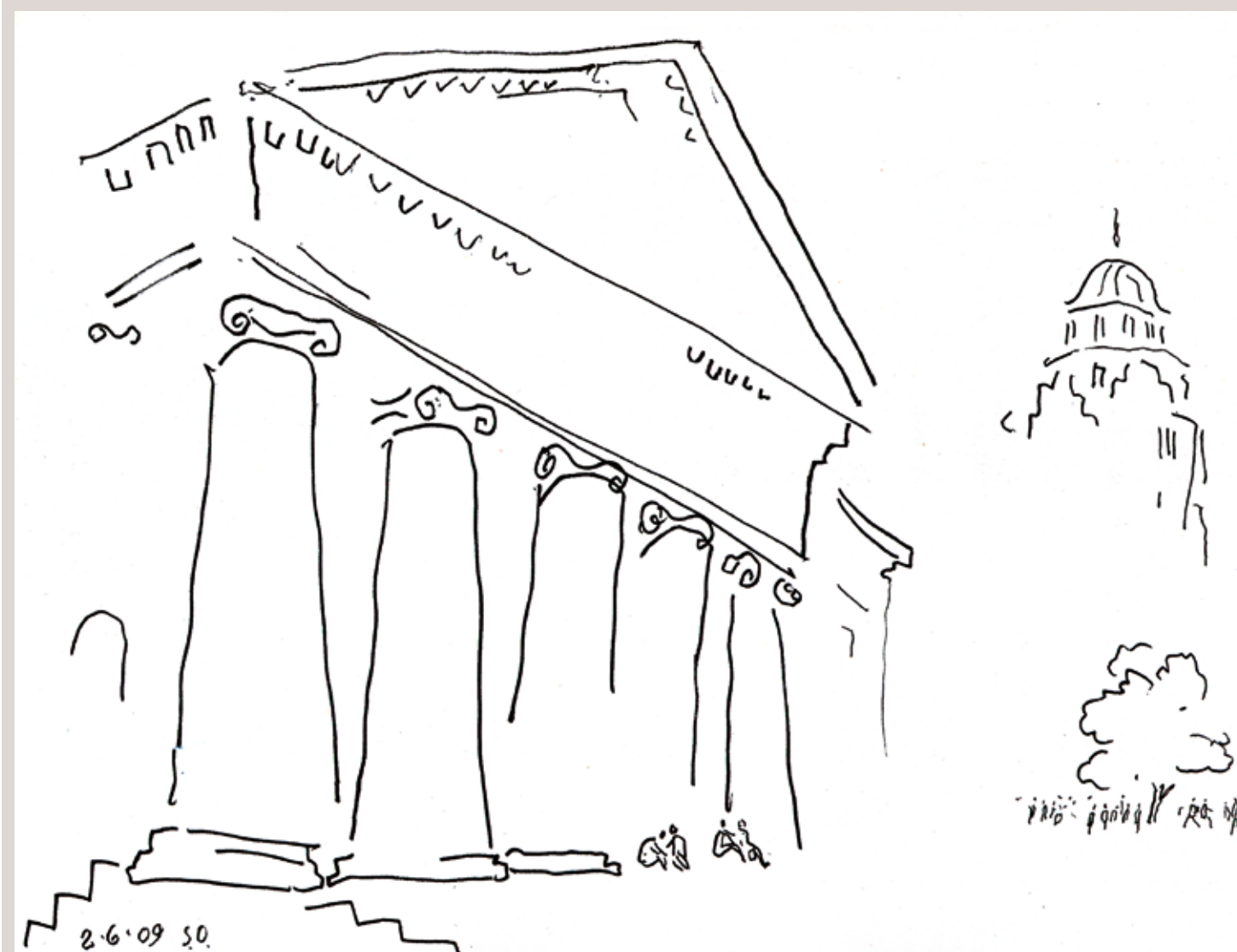
www.hviidsvinstue.dk

Græsk Tempel ?
Råd - og Domhuset på Nytorv!

Kunstmaleren Sven Okkels tegner stemninger fra vores by med en lille kommentar.

Sven Okkels fotograferet af Karsten Bundgaard

Tegningerne er blevet til på byvandring, hvor Sven har tegnet on location.

Dansk frokost
v/ Helle Vogt

mandag til lørdag
kl. 11.30 - 16.00

Tivolihallen

Vester Voldgade 91
1552 København K
Telefon 33 11 01 60
www.tivolihallen.dk

Dansk middag
v/Anders Busk

Danske egnsretter nutidige og velanrettede. En hyggelig atmosfære, Gør, at De i ro og mag kan nyde vores økologiske vine eller et koldt glas fadøl fra Fur Bryghus.

tirsdag til lørdag
kl. 17.30 - 20.30

FORFATTER KIRSTEN HAMMAN INSPIRERES I FREDERIKSSTADENS MILJØ

SE PÅ MIG er Kirsten Hammans seneste roman. En tragikomisk kærligheds-historie, rost af anmelderne, ligesom Kirstens mange forudgående værker.

Kirsten kom til København som ung og er nu ærke-københavner med adresse i Frederiksstaden. Hvad mon fik en ung provincspige til at rejse til København for at blive forfatter?

og sine følelser over for livet på skrift. Men hos mig bed det sig fast. Ikke sådan, at jeg allerede dengang tænkte, at jeg skulle være forfatter – langt fra, det troede jeg

behandle et problem, og der er sproget et materiale, man kan gøre det med, ligesom nogle kan male eller synge. Man prøver at få sat et ord eller en form på noget, der ikke kan sættes en form på. Det er jo kunstens væsen. Det var selvfølgelig forvirring, vrede, overvældethed, alt det, man oplever som menneske, som satte det i gang. Men det var meget vrede i starten,

Kirsten, hvordan startede din interesse for at skrive?

”Det startede allerede, da jeg var helt ung. Jeg var glad for at skrive, da jeg gik i skole; jeg skrev nogle meget fantasirige danske stile og fik også gode karakterer og blev opmuntret til at skrive. Da jeg var 19-20 år, begyndte jeg at skrive digte og ville også kun skrive digte. Men det blev egentlig ret hurtigt til prosa! Jeg tror, det er et meget udbredt ungdomsfænomen, at man har brug for at udtrykke sin forundring

slet ikke, jeg kunne blive. Jeg kunne bare godt lide at skrive og kunne efterhånden godt se, hvad vej det bar hen.”

Da du begyndte at skrive, var det så i protest mod noget i samfundet, eller i ren og skær glæde?

”Grundlæggende var det et udtryksbehov, nok mest om svære ting. Jeg har ikke skrevet specielt glædesfyldte tekster, selv om de tit er humoristiske eller satiriske. Det er jo tit, at man prøver at

min første digtsamling er meget vred.”

Hvornår kom du på Forfatterskolen?

”I 1989, som 24-årig. Det betød, at jeg flyttede fra Århus til København og mødte andre mennesker, der også skrev. Det var en kæmpeomvæltning for mig. I Århus kendte jeg ikke engang nogen, der læste digte, jeg var helt alene om det. Alle de andre spillede musik eller uddannede sig til designere eller arkitek-

ter. Dét at komme over og møde en gruppe mere eller mindre jævnaldrende, som også skrev, og sidde med Poul Borum og Per Aage Brandt og blive taget fuld-

stændig alvorligt, var helt fantastisk. At komme til et litterært miljø og et kunstnerisk miljø i det hele taget, for Poul Borum trak os med til udstillinger og koncerter

i byen, anbefalede os bøger osv. Han var et ekstremt kulturelt menneske, og for mig var det fuldstændig øjenåbnende. Jeg var jo bare en lille provincspige, der faktisk var

bange for København – de brændte jo skraldespandene af derovre og var så vilde og farlige! Det var kun, fordi jeg kom ind på Forfatterskolen, at jeg kom til København,

til Vesterbro. Men så skulle det hus, jeg boede i, rives ned, og jeg blev genhuset i Frederiksstaden. Der var mange billige lejligheder her i gaden. Det var med wc og

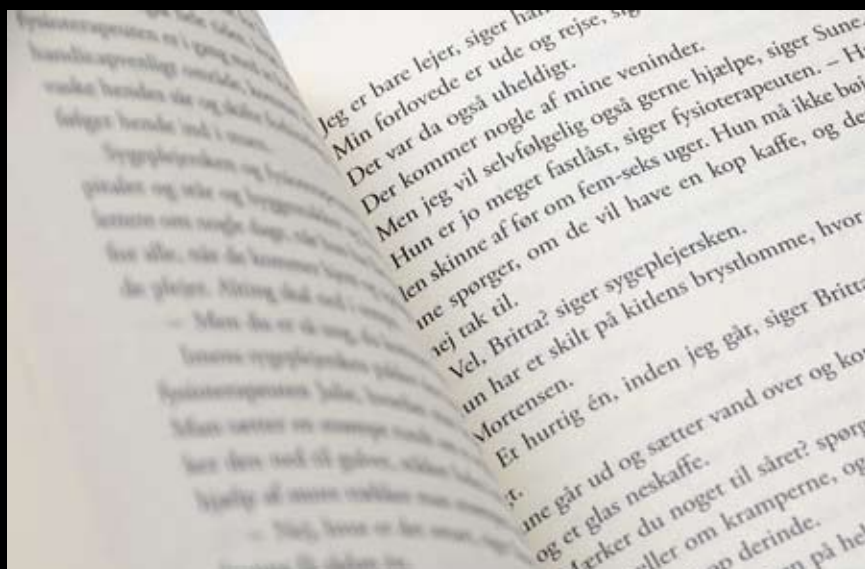
Forfatter Kirsten Hamman var glad for at komme til København og møde forfattermiljøet her.

KIRSTEN KOM TIL ET FANTASTISK FORFATTERMILJØ

koldt vand og ingen varme. Siden er der blevet byfornyset, men det er meget små og dårlige ejendomme herinde.”

Henter du inspiration til dit arbejde her i kvarteret?

”Ja, det gør jeg. Fordi jeg tager med arme og ben fra mine omgivelser, så alle mine seneste bøger har på en eller anden måde handlet om dette kvarter. I ”Smørhullet”, som kom i 2004, bor de i Amaliegade. I ”En dråbe i havet” bliver gaderne ikke nævnt, men hun går ind og ud af et hotel hele tiden, og det forestiller jeg mig er på Kgs. Nytorv. I den nye bog er vi fuldstændig her i kvar-

teret. De bor i en lejlighed oppe ved Kongens Have og går ned til Købmagergade og Illum, bevæger sig hele tiden i området her.”

Hvordan går en forfatters arbejdsdag?

”For mig er det sådan, at jeg følger min søn i skole om morgenen, og så går jeg hjem og arbejder om formiddagen. Efter jeg fik min søn for 11 år siden, er jeg blevet mere disciplineret. Jeg arbejder fra 8.30 om morgenen, uanset om jeg kan finde ud af det eller ej. Og det er ofte, jeg ikke kan det; så sidder jeg og river mig i håret. Så benhård disciplin skal der til.”

Er det svært at få et forlag i tale?

”Det har det ikke været for mig. Jeg har været hos

Jeg gennemførte hele uddannelsesforløbet og syntes, det var dybt interessant og spændende, men da det kom til, at jeg skulle skrive en spillefilm som afgangprojekt, kunne jeg ikke.

Gyldendal, siden jeg debuterede i 1992.”

Du har gået på Filmskolens manuskriptlinje. Var det for at gå over i filmbranchen?

”Nej, det var for at få to baner at arbejde på. Det er begrænset, hvor lang tid ad gangen, man kan sidde og skrive skønlitterært, og der er heller ikke så mange penge i det. Så jeg tænkte, at jeg kunne lære at skrive som et håndværksfag. De var faktisk nervøse for at tage mig ind på Filmskolen. Det var i 1994, hvor jeg allerede havde skrevet to bøger, var i gang med den tredje og havde fået støtte fra Kunstfonden. Så de vidste godt, at jeg var en seriøs skønlitterær forfatter, men syntes også, det var spændende at se, om jeg kunne gøre begge dele. Det viste sig, at jeg ikke kunne.

Jeg ville hjem og skrive på min roman ”Bannister”, som udkom i 1997. Det er den vej, jeg skal gå, jeg er nødt til at bestemme det hele selv. Men jeg er meget taknemlig for uddannelsen og tror også, jeg trækker på den nu, man glemmer jo ikke, hvad man har lært.”

Nu er din seneste bog lige udkommet. Er du allerede ved at tænke på den næste?

”Nej. Jeg var meget heldig med den sidste bog, hvor jeg nåede at komme i gang med denne her, inden den anden udkom. Det var fantastisk at have fat i en ny bog allerede på det tidspunkt, og jeg havde håbet, det samme ville ske denne gang. Men det gjorde det ikke, så jeg er helt blank nu. Det betyder egentlig ikke noget lige nu, for jeg er så udmattet oven på

færdiggørelse og udgivelse af den sidste bog. Men jeg skal nok begynde at få kvælningsfølelser i løbet af nogle måneder – kan jeg mon skrive en bog mere eller hvad?”

Når du skriver en roman, har du så en disposition fra starten eller udvikler det sig hen ad vejen?

”Det udvikler sig. Lige netop med den seneste bog havde jeg dog planlagt mere end nogen sinde før. Jeg havde et svagt skelet, men masser af ting inden for det skelet har udviklet sig undervejs. Jeg vidste, hvilken type konflikt, der skulle være, og cirka hvordan den skulle ende, og det er noget meget nyt for mig. Men mere ved jeg så heller ikke. Det er slet ikke noget med små post-it sedler hængt op og skemaer, det kan jeg ikke. Det tror jeg ikke, mange skønlitterære forfattere gør. Det er til gengæld meget vigtigt inden for filmbranchen, hvor der skal være meget mere struktur i forløbet.”

Kirsten Hammann er endnu ikke kommet i gang med en ny bog, men lader sig inspirere hver dag.

Din seneste roman er meget tykkere end de forrige. Hvordan kan det være?

”Det viste sig, at der kom meget dialog i bogen, og det fyldte mere, end jeg havde regnet med. Det var ikke planlagt, for jeg er egentlig ikke selv særligt vild med tykke bøger. Selvfølgelig er man jo glad nok, hvis de er rigtigt gode, men jeg ser det ikke som et mål i sig selv. Der er også det nye, at det er første gang, jeg har skrevet en bog på computer. Jeg har givet alle mine håndskrevne manuskripter til Det Kgl. Bibliotek, og det har været en stor ting for mig at give dem væk. Så nu ligger de dernede i nogle syre- og brandsikre bokse. Jeg var meget beæret over det, men også vemodig over, at det er væk nu. For det er meget flot med håndskrevne manuskripter, for man kan

se hele processen i dem, med overstregninger og kruseduller og alt. Men jeg vænnede mig egentlig hurtigt til kun at skrive på computer.”

Da du kom herover, var du glad for kontakten til andre forfattere. Har du stadig kontakt eller samarbejde med kolleger?

”Ja, det er virkelig et miljø, hvor vi har brug for hinanden. Ikke sådan, at vi arbejder sammen, men det er det at have kontakt med hinanden. Og det er blevet endnu mere med facebook, hvor vi kommunikerer endnu mere end man ellers gør. Vi møder hinanden til oplæsninger, på forlagene, til litterære arrangementer i det hele taget, og det er utroligt, hvor man søger sammen. Det er en speciel branche, og man støtter virkelig hinanden, selv om vi jo alle sammen på en måde er konkurrenter. Men når vi ses, er vi kun kolleger og støtter hinanden. Der er et stort sammenhold og omsorg for hinanden.”

**Vinstuen
Bernikow**
Byens bedste sild

Køkken åbent fra
11:00 - 15:30
Nyd frokosten og et
glas koldt Tuborg fadøl
i vores overdækkede
gårdhave

Kristen Bernikows Gade 2
1105 København K
33125256
www.bernikow.dk

Vandet kom til københavnernes

• Først kom brøndene. Set med hygiejniske øjne var Absalons valg af fiskerlejet Havn til en ny bispeby helt forkert. Manglen på en rimelig stor flodmunding og de eksisterende jordbundsforhold forhindrede under et stigende befolkningstal, at brøndene kunne friholdes for en tiltagende jordforurening med madaffald, husdyr- og menneskeekskremer og spredte begravelser. Med

den voksende påfyldning af Københavns grunde med skrald måtte egetræsbrøndkarme forhøjes med påsætninger af fyrretræ. En brønd var oftest seks til syv meter dyb, firkantet med lidt over en meter i tværmål bestående af lodret nedrammede egetræsplanker mellem hjørnestolper og en egetræsramme i bunden. Der hvor der ikke var plads til en vippebrønd i en trang gård, måtte man nøjes

Et stykke af de gamle vandrør, som førte vand ind til byen. Dette rørstykke er fundet i Brolæggerstræde.

med at trække spanden op med et greb om rebet. Indbyggerne tabte eller smed alt muligt affald ned i dem, og når en brønd var tilstoppet og ikke kunne repareres, lod grundejeren grave en ny tæt på, efterhånden også med brændte mursten. En i samtiden meget påskønnet brønd med hugne sten og med godt vand lod Christoffer Valkendorff i 1584 sætte op for enden af Møntergade, "mangen Mand og fattig til stor Gavn og Bedste". Gentagne gange har man fundet rester af kæmpestore trækar i umiddelbar nærhed af en brønd: et tegn på en af byens over hundrede bryggergårde, der var de største forbrugere af vand. Vandkvaliteten var forskellig fra brønd til brønd, jo lavere jordbund jo dårligere. Da brøndene tabte til fordel for det nye pumpevand udefra, blev mange gamle brønde holdt åbne som værn mod de altid mulige bybrande. I 1682 havde Indre

By 428 fungerende brønde og 238 misligholdte. Så kom pumpevandet. Først efter reformationen tog man for alvor fat i at hente vand uden for voldene, i første omgang dog fra de mudrede voldgrave. Sortedam, Peblinge Sø, Sankt Jørgens Sø, Damhussøen, Emdrup Sø og søer endnu længere væk fra byen blev tappet for ferskvand gennem render af udborede træstammer fra Gotland, de såkaldte pipholter. De var ca. 8 m lange og forbundet med jernbøsninger. Man skelnede altid mellem springvand med tryk og pumpevand uden tryk, det første dyrere end det andet. Det første springvand, drevet af en hestemølle, ledtes ind i byen i året 1539. Forsyningen blev varetaget af private eller myndigheder i en retsform, der mindede om moderne andelselskaber. En stadig voksende labyrint af underjordiske hovedledninger,

sideledninger og stikledninger lå under gadenettet. De lå tæt på rendestenene eller ved matrikel-skellene, vedligeholdte eller også nedlagt af diverse vandkompagnier med en autoriseret vandmester i spidsen. Brugere skulle af med de penge, systemet med de evige reparationer kostede. Om vinteren – vi havde den Lille Istid – frøs de til. Søerne groede langsomt til eller løb tør for vand, når der ikke faldt regn. Om sommeren, når vandforbruget faldt på grund af de velhavendes flytning til det renere bondeland, blev det stillestående vand til en ulækker suppe. Vesterport, Nørreport og en rende tæt på Rosenborg Bastion tjente som indgange. Slotsholmen blev tilsluttet med en vandbro under en løngang og Christianshavn med en tunnel. Kongehuset havde selvfølgelig sine egne springvands- og pumpevandsrender. Hver deltagere fik en opstander med en kontrolleret kobberhane i sin gård. På Vandkunsten (kunst betød maskine) stod det pumpeværk, der ledte vandet over til kongeslottet. En simpel springvandskumme fra 1581 på Gammelortov blev under Christian IV til det stadig eksisterende Caritas-Springvand:

Ejendomskomplekset, der indeholdt vandudsalget.

Her står allegorien for moderkærligheden med et spædbarn i favnen og et Manneken Pis samt tre delfiner. Alt i kobber og oprindelig på en drevet og forfinet kobberkumme, byens første repræsentative offentlige monument. Men den stod ikke på så høj en sokkel som nu, fordi trykket ellers var for lavt. Ledningen kom fra en overjordisk rende, der gik ud fra Emdrup Sø. Overjordiske render over voldgravene brugtes for resten af soldater til at komme over stadsgraven for at desertere. Det administrative og økonomiske rod hos de mange pumpevands- og springvandskompagnier førte til kongeligt indgreb i 1679, og derefter styrede en af kongen udnævnt vanddirektion 4 private kompagnier de næste halvandet hundrede år. Svenskekrigene og de to store brande i 1728 og 1795 afslørede et yderst sårbart system. Rent vand blev en mangelvare. At drikke ikke kogt og ufiltreret vand kunne være livsfarligt.

Efter at de offentlige badstuer måtte lukke på grund af kønsygdomme, var det småt med bade faciliteter og først i det 19. århundrede vovede folk sig ind i havnen for at tage sig en rensende svømmetur. Bærbare badebaljer af træ eller zink fandt efterhånden også vej til mere almindelige familier. De kunne eventuelt lejes. Befolkningens vækst og industrialisering bevirkede en voksende bevidsthed om, at den overleverede omgang med vandressourcerne trængte til en grundig revision. Koleraepidemien i sommeren 1853 virkede her som en katalysator. Kort forinden, i 1849, havde en fattiglæge i England fundet ud af, at der eksisterede en direkte sammenhæng mellem infektion og kontakt med vand forurenet af menneskets ekskrementer. Alle væsentlige fremskridt i omgang med drikke- og spildevand blev udviklet i datidens England. Københavns borgerrepræsentanter blev sammen med en række eksperter enige

om, at forsyning med rent vand fremskaffet under tryk og bortskylning af spildevand og regnvand skulle kobles sammen med introduktionen af gasbelysning, således at tre underjordiske rørsystemer blev nedgravet på samme tid. Det strandede på politisk modstand, bl.a. fra landbruget og Anders Sandøe Ørsted, der ikke ønskede, at rendestenene skulle erstattes af underjordiske kloaker, i hvert fald ikke i en snarlig fremtid. Så fik byen et dampmaskinedrevet vandværk og Vestre Gasværk næsten samtidig, men ikke den ønskede kloakering. Den 1. juli 1859 kom der for første gang rent, frisk, perlende, lugtfrit vand ud af støbejerns- eller tinledninger helt op til femte etage! Oven i købet i rigelige mængder og ikke så dyrt som i dag. Ved Farimagsgade (Hammerichsgade) i en til det formål af militæret bygget lynette stod Københavns nye vandværk. Bassiner ude ved Gammel Kongevej gemte det rene vand til byen. Konsekvenserne var moderne hygiejne, større sikkerhed mod brande og renere fødevarer, renere tøj, en voksende folkesundhed ikke at forglemme, med andre ord en lille (?) revolution i København.

Tvermoesgaard

Dansk
frøkost

RESTAURANT & BAR

Åbningstider

Mandag til torsdag 12-22

Fredag og lørdag 12-24

Køkkenets åbningstider

Mandag til fredag 12-16

Lørdag 12-16

Rosengården 12 • 1174 København K

Tlf: 33 12 65 78 •

www.tvermoesgaard.dk

FINGERBØLLET
 WILDESGADE 39 - Tlf.: 32 54 67 17
 CHRISTIANSHAVN

SKUESPILLEREN OG HANS ANTIK

Foto: Henrik Ploug (FAF & DBA)
Tekst: Connie Christensen

Hans Henrik Voetmann bag glasskabet med fine antikke glas

Et af de nyere initiativer i Knabrostræde er Hans Henrik Voetmanns forretning Actors' Antiques.

Men hvad er sammenhængen mellem skuespil og antikviteter, og hvorfor skulle det lige være i Indre By i København?

Hans Henrik Voetmann fortæller os lidt nærmere:

"Jeg er født i Risskov ved Århus, hvor jeg også gik i gymnasiet, indtil jeg en dag blev uvenner med rektor og tog mit gode tøj

og gik. Jeg prøvede at komme ind på Århus Teaters Elevskole, det lykkedes ikke i første hug, men i andet. Jeg var færdiguddannet som 22-årig og blev på teatret 1 år, så gik der et år med

at være militærnægter, og så kom jeg til Paraplyteatret ovre i Rådhusstræde. Det gik der også et års tid med, så ringede Kai Wilton fra Odense Teater og sagde, at de manglede en flot, ung fyr, og at det passende kunne være mig. Jeg var 3 sæsoner i Odense, så kom Preben Neergaard forbi og mente, at jeg var for god til Odense, jeg skulle til København. Dagen efter ringede Preben Harris fra Folketeatret og fastansatte mig, og så var jeg der i nogle år. Siden gik det slag i slag med teaterarbejde, og i 80'erne begyndte jeg at få filmroller og var på Nordisk Film i en 10-15 år.

Så fik Bådteatret en kollektiv ledelse, og de manglede en dramaturg i Nyhavn. Det blev til 10 år på Bådteatret, hvor jeg også spillede en masse roller selv. Lønningen var ikke imponerende, så jeg supplerede med ture rundt i landet med Det Danske Teater. Og her skal vi nok finde antikvitetsdelen, for på turene med Det Danske

Teater var der megen ventetid på hoteller rundt om i landet, og der var altid en marskandiser i nærheden, når jeg gik mig en tur. Jeg indkøbte forskellige ting, som jeg solgte til en god ven, der var antikvitetshandler. Efterhånden begyndte tanken at melde sig, om det var noget, jeg skulle gøre mere ved. Da så Børgesens gamle antikbutik her i Knabrostræde stod tom, efter at han var blevet gammel – og nu er han desværre død – sprang jeg ud i det. Varer skulle der jo til, men jeg havde en del varer opmagasineret hjemme, som min kone var lykkelig for at slippe af med. Samtidig døde min gamle mor, så der kom også ting til forretningen. Siden er jeg begyndt at tage til Frankrig flere gange om året og opkøbe antikke lysekroener, spejle og meget andet. Det er der rigtigt godt salg i. Men der går nok nogle år, førend forretningen giver overskud, så jeg supplerer med lidt film- og reklamearbejde indimellem, teatret har jeg ikke tid til mere. Og jeg elsker at være her i gaden!"

MØD FORFATTERNE

FREDERIK DESSAU 29. september
"I al korthed"

THOMAS HARDER 11. oktober
"Anders Lassens krig"

DY PLAMBECH 3. november
"Gudfar"

alle arrangementer kl. 19.00

Få løbende vores nyhedsbrev og bliv holdt orienteret om hvem der besøger os og hvornår.

Gratis adgang, men gerne tilmelding på
Nyboder@bogpost.dk eller i forretningen.

Nyboder Boghandel
Store Kongensgade 114
1264 København K.
Tlf. 33 32 33 20

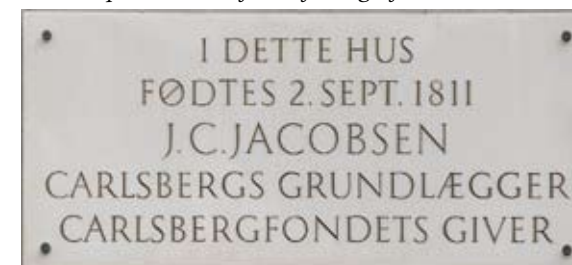
Øllet fejres på Sorgenfri

Tekst: Connie Christensen
Foto: Kirstine Ploug

Bryggerens 200-års fødselsdag

Restauratør Børge Petersen og hans søn hilser på en af Carlsbergs kuske. Café Sorgenfri, der ligger lige overfor bryggerens fødested, blev det første sted Carlsbergs tre hestevogne med i alt 8 bryggerheste besøgte. Herunder skiltet på huset over for Café Sorgenfri.

Fredag den 2. september 2011 var det 200 år siden, drengen J.C. Jacobsen kom til verden i ejendommen på hjørnet af Knabrostræde og Brolæggerstræde. Han skulle komme til at præge København i en ganske særlig grad, både som ølbrygger og kunstmæcen og –samler.

Det er derfor ikke så underligt, at Carlsberg satte alle sejl til for at festlig holde grundlæggeren af det nu verdensomspændende firma. Og naturligt var det vel også, at festen foregik i samarbejde med Café Sorgenfri, som jo er genbo til bryggerens fødested og har udsigt til mindepladen over J.C. Jacobsen, som sidder i ejendommen lige over for.

Alle de prægtige bryggerheste – 8 – var kommet på arbejde sammen med deres ølkuske.

Ekvipagerne fyldte godt op uden for Sorgenfri, og snart flød øllet til lystige viser, smukt fremført af Carlsbergs muntre kor. Turister og lokale kom til, lokket af det spektakulære syn – og måske også af det gratis øl – og fik historien om bryggeren. Tilmed var vejret undtagelsesvis glimrende, så det blev en ganske fin københavnerebegivenhed.

Carlsbergs kor hævdede stemningen med deres festlige sange.

Originale sømandstrøjer

findes i flere farver

findes i flere farver

Herreekviperingshandler
Jørgen Pedersen

Strandgade 24 · 1401 Christianshavn · Tlf. 32 54 19 03

FREDERIKSSTADENS GADE UDEN NAVN BLEV GLEMT

En aldrig navngivet forbindelsesgade – en rest i Frederiksstadens nordlige ende

I 1731 besluttede Christian VI at nedrive det Københavns Slot, som hans far, Frederik IV, havde moderniseret. Formålet var at give plads for en ny kongelig residens, Christiansborg.

Med denne beslutning bortfaldt Amalienborg Have som muligt sted for en ny kongelig residens. År efter lå haven og den nordligere liggende eksercerplads hen, til Frederik V i 1749 skænkede København hele arealet med henblik på en ny bydels dannelse, Frederiksstad. Nicolai Eigtved arbejdede til sin død i 1754 på at skabe bydelen. Desværre eksisterer hans ori-

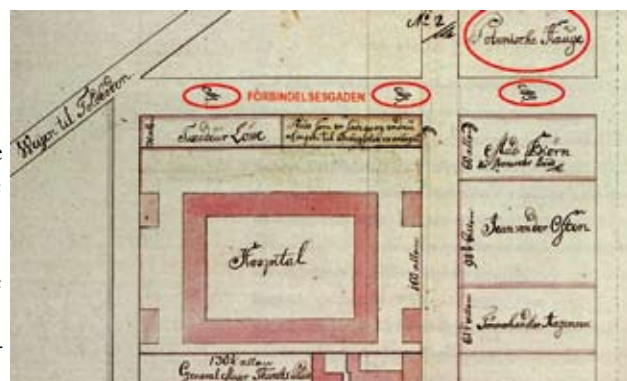
Johan Schrøders restaurant- og hotelbygning.

ginale generalplan eller kopier ikke. I dag over 250 år efter sin etablering består og fungerer bydelen som en enestående helhed uagtet tiders vekslende stil.

I Rigsarkivet findes Samuel Geddes københavnskort fra 28. december 1750, den første egentlige kendte afbildning af Frederiksstad. Kortet, desværre meget skæmmet af folder, formodes fremstillet ud fra Eigtveds generalplan. På artiklens rekonstruerede kortudsnit af Geddes københavnskort ses, hvorledes akserne skærer hinanden vinkelret. Mod syd afgrænses bydelen af Sankt Annæ Gaden og mod nord af en aldrig navngiven forbindelsesgade. I dag eksisterer en synlig rest af forbindelsesgaden i den smalle gårdpassage mellem Bredgade 76 (Løwes borgerhus) og 78 (hotellet). Blandt Adam Gottlob Moltkes efterladte embedspapirer fandtes et kort over Frederiksstadens udarbejdet af Laurids de Thura, hvis håndskrift genkendtes på planen ved notationer på for-

bindelsesgaden, som i øvrigt ses på flere planer og kort fra o. 1750.

Fontænemester J.J. Beyer varetog i starten af 1750'erne

Kortudsnit med forbindelsesgangen og hospitalet.

indlægning af vand i hele bydelen og var samtidig ansvarlig for regnskabsførte éngangsafgifter og årlig leje af hver grundejers vandpost. Beyer udarbejdede ca. 1754 en plan over Frederiksstad, hvor pile angav vandledningernes forløb i omliggende gader. På planen ses den unavngivne gade som en forbindelsesgade mellem "Norder Breit Strasse" og "Zollbue Strasse" (Bredgade og Toldbodgade).

Stadskonduktør Peder Møllerup Balle fik i 1749 til opgave at kopiere Eigtveds generalplan.

Det formodes, at Balle selv havde erhvervet en grundtegning, anvendt som forlæg for den stillede opgave "udarbejdelse af myndighedernes første officielle opmåling og plan over Frederiksstadens grunde med påførte ejernavne". Balles plan er ikke identisk med Eigtveds grundtegning, da ejerforholdene på den tid skiftede meget og derfor ikke var mulige at fastlægge.

Eigtved gjorde sig mange tanker om afslutningen af bydelens nordlige ende. I 1753 udarbejdede han et projekt for en Botanisk Have beliggende nord for den unavngivne gade. Netop som projektet skulle igangsættes, døde Eigtved, hvorefter Thurah blev overdraget udførelsen. Frederik V's indgriben i projektet med omfattende indskrænkninger samt Thurahs død i 1759 betød, at arbejdet, uagtet dets overdragelse til stenhugger og bygmester Jacob Fortling, kun langsomt skred frem, og haven fuldførtes aldrig. Den Botaniske Have "overførtes" senere til haven bag Charlottenborg.

Lægerne ved det nyopførte Frederiks Hospital havde ønske om en særskilt, isoleret beliggende bygning til behandling af folk med kønssygdomme. Med et projekt ca. 1753 fore-

slog Eigtved ønsket opfyldt med et dobbelthus for venerikere. Huset skulle opføres som et dobbelthus på hospitalets nordligt beliggende grund. Foran huset afsluttedes med en beplantet allé, og Eigtved

Fotoatelieret til venstre i bygningen med sideliggende Løwes borgerhus

anvendte således den unavngivne gade og hele projektet for at indfri sine visioner om afslutning af bydelens nordlige ende. I hans tanker indgik også, at Løwes borgerhus udgjorde bydelens nordvestlige hjørne. Projektet med venerikerhuset gennemførtes dog aldrig.

På såvel Geddes kvarterskort fra 1759 som hans eleverede kort få

år senere ses såvel Løwes borgerhus som den unavngivne gade. En tegning af H.F.G. Holm (fattig-Holm) fra 1850 viser hjørnet med såvel Løwes borgerhus som den sideliggende mur, bag hvilken byens styre havde

overvejelser om at gennemføre en forbindelsesgade helt ud til Toldbodgade mod havnen.

Fra sidst i 1860'erne fremstod Frederiksstadens nordvestlige hjørne med en havebeværtning og hoffotograf G. Hansens atelier med muren mellem atelieret og Løwes borgerhus. I 1882-83 forsvandt alle planer om den tværgående forbindelsesgade.

TOLDBOD BODEGA
Probably the oldest restaurant in town
Anno 1787
BAR & SPISESTED
Esplanaden 4 - 1263 København K - Tlf. 33 12 93 31
www.toldbod-bodega.dk
v/Helle Møller

På hjørnet opførtes en "paradebygning" tegnet af Johan Schrøder, hvor restaurant "Grønningen" indrettedes i stueetagen og et hotel i øvrige etager.

Siden restaurant- og hotelbygningens opførelse har gadebilleddet ikke ændret sig væsentligt. Det store trekantede gårdområde gående fra Løwes borgerhus i Bredgade, om hjørnet ned ad Esplanaden, om næste hjørne ad Amaliegade til Rederiforeningen nr. 33 er i de senere år ændret fra et ret lukket til et åbent og venligt gårdum.

Rest af forbindelsesgangen mellem Løwes borgerhus og hotellet.

Hotellet og Løwes borgerhus med den gamle café "Petersborg" i kælderen eksisterer stadig. Det er her i den smalle gårdpassage mellem Løwes hus og sideliggende hotels bagbygning, der i dag eksisterer en kort rest af den unavngivne forbindelsesgade.

**EN GOD IDÉ
TIL EN GOD
OPLEVELSE
MIDT I
KØBENHAVN**

Lækre middage for flere, fest, fødselsdag, bryllup, firma-arrangement for op til 100 personer eller en romantisk middag for to.

Spændende udvalg af menuer og vine, både sæson varieret og klassiske menuer der kan vælges hele året. Kig ind på REINWALDS.DK

REINWALD'S
RESTAURANT

Farvergade 15 • 1463 København K • Tel. 33 91 82 80 • Fax 33 91 82 90
Man.-lor. 14-24 • www.reinwalds.dk • reinwalds@reinwalds.dk

TOGA AFHOLDER VALGET

Det Politiske Kandestøberi

Torsdag den 15. september kan man på Toga deltage i en ganske uofficiel meningsmåling om folketingsvalgets udfald.

Toga, der også har tilnavnet "Det Politiske Kandestøberi", har tradition for igennem årtier at invitere politikere fra de forskellige partier på Borgen til at være gæstebartender. Politisk engagerede gæster har dermed en frisk mulighed for at stille nærgående politiske spørgsmål.

På selve valgaften vil Toga i Store Kirkestræde også byde på en politisk aften; der vil blive kræset om vore gæster, fortæl-

ler Peter Frederiksen, masser af valgflask, politiske indspark, og valgresultaterne følges på stor-skærm.

Som aftenen skrider frem, laver gæsterne deres egne alternative meningsmålinger om valgets udfald. Som foregår på en ganske enkelt måde: der sælges "Røde Helle" og "Blå Lars". Bag baren står der to høje glas, et til røde bolde og et til blå, og hver gang der ryger et rødt eller blåt shot over bardisken, lægges der en rød eller blå bold i glasset.

Det bliver spændende at følge hvilken meningsmåling, der kan spå om det bedste valgresultat;

Det Politiske Kandestøberi på Toga eller de store dyre analyse-institutter!

På hylden bag bardisken står de to valgurner sammen med shot flaskerne.

Foto: Henrik Ploug
Tekst: Per Stisen

TIDLØST TØJ I KÆLDEREN

Indehaver Henrik Linde fotograferet af Henrik Ploug - teksten Per Stisen.

1916 åbnede Edvard Pedersen en skrædderforretning på hjørnet Brogade og Lille Torvegade gaderne og hjørnet findes ikke mere men det gør forretningen.

Edvard Pedersen var en driftig herre, der under navnet "Dokkens Skrædder" skabte en blomstrende forretning for havnens sømænd og arbejdere

Forretningen leverede især solidt, praktisk og uopslideligt arbejdstøj, længe for Kansas med flere opfundt de moderne raffinementer. Arbejdstøjet - holmensbukser, stortrøjer, sømandstrøjer, kasketter og meget mere - importerede han selv fra England. Men selv en sømand skulle have pænt tøj, når han skulle have landlov og gøre indtryk på pigerne, og hav-

nearbejderen skulle også giftes. Hertil krævedes pænere tøj, hvilket forretningen også var leveringsdygtig i.

Intet varer evigt, for i 1930 skulle den nye Knippelsbro bygges, og derfor forsvandt huset og gaden.

Forretningen flyttede over i Strandgade 28, hvor sønnen Jørgen Pedersen senere overtog den. Men i løbet af 50'erne kom velstanden til Danmark. Tæppegrosserer, der ejede ejendommen, ønskede at udvide sine aktiviteter og som følge deraf blev "Dokkens Skrædder" opsagt. Gode råd var dyre, men to numre længere fremme, i Strandgade 24, var der en ældre dame, der havde en blomsterforretning, som hun

ønskede at afhænde så hen over natten kom blomsterne ud og tøjet ind, og forretningen kunne åbne næste morgen i de nye lokaler, dog under navnet Jørgen Pedersen, det navn forretningen også har i dag.

Forretningen ejes og drives af tredje generation, nemlig af svigersønnen Henrik Linde, der overtog forretningen i 1980. Sortimentet er stadigvæk baseret på det samme grundlag som da Dokkens Skrædder åbnede for små 100 år siden. Nemlig tidløse kvalitetsvarer og en god og personlig betjening af en professionel fagmand. En af de klassiske varer er den ægte sømandstrøje "genser", der oprindeligt blev håndstrikket på den lille ø Guernsey i den engelske kanal, deraf den danske forvanskning "genser". I dag fremstilles sømandstrøjen i Herning af det gamle familiefirma SNS, der blev grundlagt i 1931.

STRÆDERNES ARRANGEMENTER FOR ABONNENTER OG ANNONCØRER

Strædernes annoncører og abonnenter inviteres hermed til særarrangement hos Sven Okkels, hvor han selv vil fortælle om sine værker. Vore læsere kender jo Sven Okkels fra de fine tegninger i bladet, hvor københavnske motiver med få streger præcist viser byens sjæl, altid

ledsaget af en bemærkning med blink i øjet.

I Svens atelier i Gothersgade over for Botanisk Have udstiller han sine værker, der både omfatter akvareller og oliemalerier.

En aften i smykkestenenes tegn

Henriette Hornsleth, diamant- og stensliber, havde 6. september åbnet dørene i sit værksted for Strædernes abonnenter og annoncører. Værkstedet var fyldt til bristepunktet af nysgerrige smykkestenselskere, og vi fik sandelig en oplevelse! Henriette øste af sin enorme viden, ikke bare om diamanter og slibning af smykkesten, men fortalte også om sit nye

initiativ - opstået i kølvandet af finanskrisen - med at slibe mindre kostbare sten, der med en god slibning kan se aldeles pragtfulde ud. Med et glas champagne på toppen fik de fleste vist stillet tørsten efter viden om disse skønne smykkesten. Tak til Henriette for én på oplevelsen!

Sven Okkels' Efterårsudstilling

Kom og få en inspirerende eftermiddag sammen med Sven Okkels søndag den 23. oktober kl. 15.

Tilmelding - gratis - til Stræderne 33 15 56 66 eller kbh@straederne.dk

Foto: Karsten Bundgaard m.f.
Tekst: Connie Christensen

RESTAURANT KRONBORG

ÆGTE klassisk
DANSK FROKOST

Brolæggerstræde 12
Tel 33 13 07 08

også mulighed for
private selskaber og arrangementer

Julefrokost på

Toga

Lad os holde
Deres Julefrokost

15 klassiske retter fra Mor
Annes gode danske køkken

Bestil bord nu: 33 12 21 26

kr. 278

God madidé

Foto: Henrik Ploug, FAF
Tekst: Connie Christensen

Det er vigtigt for Helle, at maden præsenterer sig flot på tallerkenen. Man skal kunne se de gode ingredienser, og der skal være lidt pynt, "for ellers kunne man jo lige så godt spise derhjemme". Men ikke så meget pynt, at det tager billedet fra de veltilberedte råvarer.

En klassiker på frokostbordet: frisk, smørstegt rødspætte med hjemmerørt mayonnaise, rejer, citron og grønt. Rejerne her er de store, grønlandske, som har været frosset, ikke lagt i lage, og dermed har bevaret den originale rejesmag. Mange danskere spiser ikke fisk, i hvert fald ikke nok. Det er Helles teori, at de fleste kunne komme til at holde af fisk, hvis den blev serveret som her, frisk og nystegt i smør.

Her har rødspætten fået følgeskab af en god hjemmerørt remoulade. Enkelt og godt, og med den skønne duft af frisk fisk og smør – når Helle bærer tallerkenen ud til kunden, tænker hun: "bare det var mig, der skulle spise den!"

Temaet er rødspætte

Helle og svigersønnen Anders står hhv. for Tivolihallens frokost- og aftenrødspætte. For begge gælder det, at fisken skal være frisk. For, som Helle siger, "når vi har de friske fisk, så kan 98% spise fisk". Tivolihallen får leveret friske, flotte rødspættefileter fra Fisketorvet, som vendes i mel med salt og peber og steges ved høj varme på en pande med lidt olie. Når fisken er blevet gylden og sprød, vendes den, smør kommes på panden og fisken skal nu bare stå nogle minutter og trække i smørret. Under 5 minutter tager det, og der breder sig en skøn duft af smør og frisk fisk i køkkenet.

Her bages den klassiske, hvide sauce op. En Mornay-sauce skal tilsættes revet ost, og til det bruger Anders Kloster-ost fra Thise Mejeri, en komælksost med vandkogt peber.

Anders står for aftenrødspætten, en klassiker fra det franske køkken, fiskefilet Florentine. Den består af en dampet rødspættefilet lagt om torskesoufflé, der anrettes på en bund af stegt spinat med skalotteløg. Fisken dækkes med mornaysauce, og udenom anrettes gratineret kartoffelpuré. Pyntes med dild og citron.

Sådan tilberedes Florentine-rødspætten: Kogte kartofler røres med æggeblommer og anrettes på et fad, der stilles i ovnen ca. 10 min., til puren er gylden og sprød. I mellemtiden dampes rødspættefileten og lægges om lidt soufflé af torskefars (dette kan gøres i god tid inden middagen). Frisk spinat steges med skalotteløg. Når kartoffelpuréen er færdiggratineret, tages fadet ud, og spinatblandingen lægges i bunden, derpå fisken og til slut dækkes fisken med Mornay-saucen. Til slut "brændes" saucen ganske kort, til overfladen er gylden, evt. kan det gøres under grill.

Helle Vogt, indehaver af Tivolihallen, overlader ikke noget til tilfældighederne. Hver eneste tallerken anrettes og pyntes nænsomt, til gavn og glæde for gæsten.

Kulturhistoriske- og litterære byture
www.peter-og-ping.dk
Krusemyntegade 25 - 1318 København K
Telefon: 27 12 89 51

Berlin

Nytårs oplevelse !

Rejseperiode : 30.december - 2. januar 2012

3 overnatninger inklusive morgenmad og gallamenu

Pris per person i dobbeltværelse

Køre selv rejse : fra kr. 2423 ,- Busrejse: fra kr. 2950,-

Togrejse - og flyrejse = dagsprisen (kontakt DSR)

Juleindkøbsrejser

3 overnatninger inklusiv morgenmad

Pris per person i dobbeltværelse

Køre selv rejse : fra kr. 695,- Busrejse : kr. 1221,-

Togrejse - og flyrejse = dagspris (kontakt DSR)

Danske Special Rejser

Danske Special Rejser - Løngangstræde 19 - 1468 København K - Tel 33162013 - Fax 33162023

Medlem af rejsegarantifonden Nr. 2023

Mauritius

Maldiverne

Mallorca

Barcelona

Berlin

Hamborg

Dresden

Prag

Wien